

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО
РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ:
КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД

МОНОГРАФІЯ

Умань - 2015

УДК 373.2
ББК 74.1
П 44

Друкується за рішенням
Вченої ради Педагогічного інституту Кіївського університету
імені Бориса Грінченка
(протокол від травня 2015 року)

Авторський колектив:
Г. В. Беленька, Н. І. Богданець-Білоскаленко, О. Л. Богініч,
Ю. О. Волинець, О. В. Коваленко, А. В. Кишинська, М. А. Машовець,
Н. І. Мельник, О. А. Половіна.

За загальною редакцією
доктора педагогічних наук, професора Г. В. Беленької,
кандидата педагогічних наук, доцента О. А. Половіної

Рецензенти:

А. М. Богуш, дійсний член АПН України, доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський
національний університет імені К. Д. Ушинського»

Т. О. Пірохенко, доктор психологічних наук, професор, завідувач
лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г. С. Костюка
НАПН України

Т. М. Шевченко, директор ДНЗ № 518 м. Києва

Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми
дошкільного віку: компетентнісний підхід : моногр. // за заг. ред.
Г. В. Беленької, О. А. Половіної. – Умань : ВПЦ "Візаві", 2015. – 208 с.

ISBN 978-966-304-118-6

Монографія присвячена проблемі підготовки фахівців у галузі дошкільної
освіти: висвітлені теоретичні аспекти проблеми формування професійної
компетентності вихователя; розкрито актуальні вектори формування особистості
дошкільника; представлено зміст формування професійної компетентності
фахівців дошкільної освіти в умовах навчання.

Для педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів, викладачів
педагогічних навчальних закладів, аспірантів, магістрантів, студентів спеціальності
«Дошкільна освіта», батьків дітей дошкільного віку.

УДК 373.2
ББК 74.1

ISBN 978-966-304-118-6

© Кіївський університет імені
Бориса Грінченка, 2015

ЗМІСТ	
Передмова.....	4
РОЗДІЛ 1.	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	
1.1. Беленька Г.В. Професійна компетентність вихователя: ключові дефініції крізь призму наукових досліджень.....	5
1.2. Беленька Г.В. Вимоги до професійної компетентності вихователів дітей дошкільного віку.....	20
РОЗДІЛ 2.	
АКТУАЛЬНІ ВЕКТОРИ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА	
2.1. Богініч О.Л., Машовець М.А. Плекаємо здоров'я дитини в сім'ї – проектуємо щасливе майбутнє.....	41
2.2. Кининська А.В. Розвиток етичних уявлень як екладової соціальної компетентності дошкільника.....	61
2.3. Половіна О.А. Формування художньо-естетичної компетенції дітей дошкільного віку в процесі художньо- педагогічного спілкування.....	91
2.4. Богданець-Білоскаленко Н.І. Формування художньо-мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку.....	121
РОЗДІЛ 3.	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НАВЧАННЯ	
3.1. Коваленко О.В. Організаційно-педагогічні умови формування правової компетентності майбутніх організаторів дошкільної освіти.....	144
3.2. Волинець Ю.О. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до дослідницької діяльності	161
3.3. Мельник Н.І. Формування професійної компетентності фахівців дошкільної освіти у контексті інтеграції в європейський освітій простір	182
Заключне слово.....	206

2.3. Формування художньо-естетичної компетенції дітей дошкільного віку в процесі художньо-педагогічного спілкування

Актуальність формування художньо-естетичної компетенції особистості зумовлена тим, що одним із пріоритетів дошкільної освіти на сучасному етапі є розвиток почуттів дитини, емоційної сприйнятливості, ємпатії; попередження виникнення та корекція емоційної глухоти, нечутливості, байдужості, пессимізму. Забезпечення гармонійного розвитку дошкільника, формування в нього основ культури є одним із провідних завдань дошкільної освіти, часткове вирішення якого можливе шляхом організації художньо-естетичної діяльності в дошкільних навчальних закладах. Тлумачення понять «компетентність» і «компетенція» дозволяє визначити «художньо-естетичну компетенцію» як обізнаність у галузі мистецтв, прагнення та здатність реалізувати на практиці свій художньо-естетичний потенціал для одержання власного неповторного результату творчої діяльності. Під «художньо-естетичним потенціалом» розуміємо певний обсяг культурно-історичних та художньо-естетичних знань, умінь та навички художньо-естетичного сприймання, аналізу та інтерпретації творів мистецтва, відповідно до авторського задуму, розуміння єдності форми та змісту тощо.

Передумовами, що актуалізують психолого-педагогічний супровід формування художньо-естетичної компетенції особистості, який ґрунтуються на фундаментальному вивчені питань естетичного ставлення до навколошнього світу, концептуальних положеннях естетичного виховання (Т.Адорно, Б.Ананьев, В.Бажанова, В.Баленок, Ю.Борев, І.Зязюн, М.Каган, О.Ковалсьь, М.Колесник, Б.Лихачов, Н.Миропольська, В.Мисницев, Ю.Приходько, О.Сисосов), розкриті окремих виявів почуттів (Ю.Аркін, Б.Кубланов, О.Леонтьєв, Д.Ніколенко, С.Рубінштейн, П.Рудик, П.Якобсон), психології здібностей та організації творчої діяльності людини (Н.Ветлугіна, С.Ігнатєв, Г.Костюк, В.Моліко, Б.Теплов), формуванні здібностей та духовного світу особистості (І.Бех, А.Леонтьєв, С.Рубінштейн, Е.Соколов, Н.Тагільцева), стали соціально-економічні зміни, що мають місце в Україні, та їх вплив на морально-естетичну сферу особистості.

Ряд наукових досліджень засвічує, що ефективність використання мистецтва в роботі з дошкільниками неможлива без цілеспрямованого впливу дорослого (Е.Белкіна, Н.Зубарєва, Є.Нікітіна, Г.Пілкургані, Л.Сірченко, Г.Сухорукова, Р.Чумічова). Лише через призму сприймання дорослої людини та в різних видах художньо-естетичної діяльності (образотворчі, театралізовані, ігрові) в дошкільників формується вміння сприймати твори мистецтва. Характерною особливістю дітей дошкільного віку є те, що вони не можуть самостійно співіднести мистецтво з реальними об'єктами та явищами, що зумовлює необхідність створення педагогом позитивного емоційного тла сприймання (захоплення, зацікавлення, заохочення), враховуючи високу емоційність дітей дошкільного віку й забезпечуючи ефективність сприймання дітьми мистецтва, що у свою чергу буде слугувати запорукою повноцінного інтелектуального та естетичного розвитку особистості.

Теоретичний аналіз засвічений, що естетичне виховання дошкільників, як одна із сфер розвитку дитини, ґрунтово висвітлене в працях В.Бабаєвої, Н.Ветлугіної, С.Фльоріної. Засоби розвитку естетичних почуттів були предметом наукового пошуку О.Дзержинської, Н.Кириченко, Т.Комарової, Л.Компанецької, Т.Кузурманової, Л.Павлової, Н.Сакуліної, С.Фльоріної, Р.Чумічової. У працях В.Сухомлинського, Б.Лихачова до чинників естетичного виховання належать мистецтво, природа, соціальна дійність, наука та праця, комплексна дія яких може сформувати в особистості гармонійно-естетичне ставлення до навколошнього світу. Цінними залишаються твердження К.Ушинського про складність безпосереднього естетичного впливу на дітей, у зв'язку з чим зростає роль педагога, який, отримуючи враження від мистецтва, здатен реалізовувати їх вплив на дитину в повсякденному житті через слова, руки тіла, побут, одяг, стосунки. Першочерговість значення краси у формуванні емоційно-почуттєвої сфері дошкільників відображена в педагогічних знахідках В.Сухомлинського. Учений цілком правомірно порівняє людей, які не мають естетичної духовної опори з жалюгідним видовищем, що призводить до небезпечної і огідної людської байдужості, яка є страшною в дитячому віці. Основний висновок педагога полягає в значущості для успішного та нормальногонавчання надійної емоційної основи, відсутність якої і зумовлює байдуже ставлення до пізнання навколошнього, результатом чого є небажання навчатися.